

Odkaz:

Rozsudek Soudního dvora ze dne 27. října 1993, Procureur du Roi proti Jeanu-Marie Lagaucheovi a dalším, spojené věci C-46/90 a C-93/91, Recueil 1993, s. I-5267¹

Klíčová slova:

Vnitrostátní schválení typu radiokomunikačních koncových zařízení – Povolení k používání těchto koncových zařízení – Články 30 až 37 a 86 Smlouvy o EHS – Směrnice Komise 88/301/EHS

Předmět:

Rozhodnutí o předběžné otázce o výkladu článků 30 až 37 a 86 Smlouvy o EHS a směrnice Komise 88/301/EHS ze dne 16. května 1988 o hospodářské soutěži na trhu s telekomunikačními koncovými zařízeními (Úř. věst. L 131, s. 73)

Skutkové okolnosti:

ZPRÁVA K JEDNÁNÍ
předložená ve věci C-46/90

I – Skutkový stav a řízení

1. Právní a správní rámec

A – Právní úprava radiokomunikací

Uvádění radiokomunikačních vysílačů a kombinovaných vysílačů s přijímači na trh v Belgii a jejich používání se řídí zákonem ze dne 30. července 1979 o radiokomunikacích a jeho prováděcími předpisy, zejména královskou vyhláškou ze dne 15. října 1979 a ministerskou vyhláškou ze dne 19. října 1979.

Zákon z roku 1979 zavádí kontrolu držení těchto přístrojů. V čl. 3 odst. 1 zákona se totiž stanoví, že nikdo nemůže držet radiokomunikační vysílač nebo přijímač ani zřídit nebo provozovat radiokomunikační stanici nebo síť bez písemného, osobního a odvolatelného povolení příslušného ministra nebo jeho zmocněnce. Toto ustanovení doplňuje čl. 8 odst. 1 zákona, který zakazuje prodej, pronájem, půjčení nebo darování takového přístroje komukoli, kdo nezískal stanovené povolení k držení.

Článek 11 zákona ve znění článku 338 programového zákona ze dne 22. prosince 1989 krom toho ukládá žadatelům o povolení a jeho držitelům povinnost platit určité poplatky, zatímco čl. 9 první pododstavec ukládá výrobcům, prodejům nebo pronajímatelům těchto přístrojů povinnost denně zapisovat do rejstříku každý nákup, prodej, pronájem, zapůjčení nebo darování jednoho či více přístrojů nebo sady dílů umožňujících sestavení těchto přístrojů. Královská vyhláška ze dne 15. října tyto povinnosti uvádí podrobně.

Zákon z roku 1979 zavádí postup předchozího schvalování typu, které provádí Régie des télégraphes et téléphones, dále jen „RTT“.

---

¹ Jednací jazyk: francouzština

V čl. 7 prvním pododstavci se stanoví, že „žádný radiokomunikační vysílač nebo přijímač nelze nabízet k prodeji či k pronájmu, pokud jeho vzor neschválila RTT jako vyhovující technickým předpisům stanoveným ministrem“. Naproti tomu vysílače nebo přijímače určené výhradně na vývoz mohou být za určitých formálních podmínek osvobozeny od povinnosti schválení typu RTT.

Ministerská vyhláška ze dne 19. října 1979 uvádí, že RTT je pověřena schvalováním přístrojů vyrobených nebo dovezených za účelem prodeje či pronajímání v Belgii a všech přístrojů vyráběných žadatelem o ministerské povolení pro jeho vlastní potřebu.

Bezdrátové telefony a přístroje zvané walkie-talkie představují radiokomunikační přijímače a vysílače, které spadají do působnosti zákona ze dne 30. července 1979.

Podle čl. 3 odst. 2 zákona je však možno držitele a uživatele radiokomunikačního přístroje od povinnosti povolení osvobodit. Ustanovení čl. 5 odst. 3 královské vyhlášky ze dne 15. října 1979 tak osvobozuje od zákonného povolení „rádiové přístroje, jež schválila RTT a jejichž vysílací výkon nepřesahuje 10 miliwattů“. Podle výše uvedených předpisů, doplněných ministerskou vyhláškou ze dne 12. července 1985, jsou tudíž schválené bezdrátové telefony osvobozeny od veškerých povolení k držení a používání. Naproti tomu se na ně nadále vztahuje povinnost schválení typu podle článku 7 zákona z roku 1979.

Zákon, který zakazuje veškeré radiokomunikační vysílání ohrožující dodržování zákonů, bezpečnost státu, veřejný pořádek nebo dobré mravy, vysílání nouzových, poplachových nebo tísňových signálů nebo pokusy o takové vysílání... (čl. 4 písm. a) a b)) nakonec rovněž stanoví, že nikdo nesmí „zachycovat nebo se pokoušet zachycovat radiokomunikační vysílání, které mu není určeno. Jestliže takové vysílání bylo bezděčně přijato, nesmí být reprodukováno ani předáváno třetím osobám ani využíváno za jakýmkoli účelem a sama jeho existence nesmí být prozrazena s výjimkou případů vynucených nebo povolených zákonem“ (čl. 4 písm. c) zákona).

Porušení ustanovení zákona ze dne 30. července 1979 se trestají odnětím svobody a pokutou spojenou s povinným zabavením vysílačů nebo přijímačů držených bez povolení a veškerého příslušenství zvláště určeného k jejich provozování (článek 15).

B – Úloha Régie des télégraphes et des téléphones

Régie des Télégraphes et des Téléphones byla zřízena zákonem ze dne 19. července 1930 a podle jeho čl. 1 druhého pododstavce pověřena provozováním drátové i bezdrátové telegrafie a telefonie v obecném zájmu.

Zákon ze dne 13. října 1930 uděluje a vymezuje monopol RTT: „jako jediná je oprávněna zřizovat a provozovat telegrafní a telefonní linky a ústředny pro spojení veřejnosti“ (čl. 1 druhý pododstavec).

Článek 2 zákona ze dne 30. července 1979 opravňuje RTT „zřizovat a provozovat veškeré radiokomunikační služby s výjimkou služeb rozhlasového a televizního vysílání“.

RTT jako veřejně prospěšná organizace je pověřena správou spektra rádiových kmitočtů, kontrolou jejich využívání a obecněji kontrolou a ochranou radiokomunikací v Belgii (články 17 a 31 královské vyhlášky ze dne 15. října 1979); na tomto základě jí přísluší vyřizování žádostí o povolení k držení a používání a výběr poplatků. Ministerskou vyhláškou ze dne 19. října 1979 je rovněž pověřena schvalováním radiokomunikačních přístrojů po

ověření jejich shody s technickými specifikacemi stanovenými v přílohách uvedené vyhlášky za paušální poplatek 20 000 BFR.

Zástupci RTT pověřeni zjišťováním porušení zákona z roku 1979 a prováděcích předpisů jednají jako příslušníci služby kriminální a vyšetřovací policie podle článku 14 zákona.

2. Spor v původním řízení

Procureur du Roi (Královský prokurátor) předvolal před padesátý sedmý senát Tribunal de première instance (Soudu prvního stupně) v Bruselu, rozhodujícího v trestních věcech, osm osob, aby se zodpovídaly z různých porušení předpisů o radiokomunikačních vysílačích a přijímačích, jichž se dopustily v období mezi listopadem 1981 a lednem 1986.

Soud nepřijal obvinění z krádeže, padělání a užívání padělaných písemností některých z dotyčných osob; prohlásil za nepřijatelné trestní stíhání pro držení nezaplatných přístrojů.

Tři obvinění, Jean-Marie Lagauche, Constant De Munck a Alan Delerue jsou také obvinění, že nabízeli k prodeji či k pronájmu bezdrátové telefony, aniž by jejich vzor schválila RTT jako vyhovující ministerským technickým předpisům. Tito obvinění a Jacques Paulissen jsou rovněž stíháni pro držení či provozování bezdrátových telefonů a jedné soupravy walkie-talkie v Belgii bez písemného, osobního a odvolatelného povolení příslušného ministra.

Soud konstatoval, že praxe schvalování představuje určitý druh monopolu RTT, ohledně něhož lze důvodně pochybovat o slučitelnosti belgických právních a správních předpisů s právem Společenství, zejména s články 37 a 86 Smlouvy o EHS. Tribunal de première instance v Bruselu rozsudkem ze dne 19. dubna 1989 rozhodl přerušit řízení a požádat Soudní dvůr o odpověď na následující předběžnou otázku:

„Mají být články 37 a 86 Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství vykládány tak, že v odvětví radiokomunikací a soukromých radiokomunikací zakazují takové právní předpisy, jako je zákon ze dne 30. července 1979 a královská vyhláška ze dne 15. října 1979, které trestají odnětím svobody nebo pokutou každého, kdo

1) nabídl k prodeji nebo k pronájmu vysílač nebo přijímač, v projednávaném případě bezdrátové telefony, aniž by pro ně RTT vydala schválení typu

nebo

2) držel, zřídil nebo provozoval vysílač, v projednávaném případě bezdrátové telefony a jednu soupravu walkie-talkie, bez písemného, osobního a odvolatelného povolení příslušného ministra?“

3. Řízení před Soudním dvorem

Předkládací rozsudek byl zapsán do rejstříku kanceláře Soudního dvora dne 28. února 1990.

V souladu s článkem 20 Protokolu o statutu Soudního dvora Evropských společenství předložily písemná vyjádření dne 31. května 1990 Komise Evropských společenství, zastoupená Bernhardem Jansenem, členem její právní služby, a Hervém Lehmanem, francouzským úředníkem přiděleným Komisi, jako zmocněnci, a dne 1. června 1990 Belgické království, zastoupené Eduardem Marissensem, advokátem bruselské advokátní komory.

Tribunal de première instance v Bruselu dopisem ze dne 13. března 1990 potvrdil Soudnímu dvoru, že čtyři účastníci původního řízení byli definitivně zproštěni obvinění: pánové Lambert, Cleynen, Hoffman a Lemoine.

Po vyslechnutí zprávy soudce zpravodaje a stanoviska generálního advokáta rozhodl Soudní dvůr o zahájení ústní části řízení bez předběžného dokazování.

Po veřejném jednání konaném dne 2. května 1991 a po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta dne 11. července 1991 pokládal pátý senát za potřebné použít čl. 95 odst. 3 jednacího řádu.

Soudní dvůr (pátý senát) rozhodnutím ze dne 25. února 1992 postoupil věc plénu Soudního dvora.

Soudní dvůr po vyslechnutí generálního advokáta usnesením ze dne 25. února 1992 rozhodl o znovuzahájení ústní části řízení.

II – Shrnutí písemných vyjádření předložených Soudnímu dvoru

Komise předesílá, že má za to, že několik ustanovení zákona ze dne 30. července 1979 je neslučitelných s jinými pravidly Smlouvy o EHS než s těmi, jež uvedl Tribunal de première instance v Bruselu; zatímco se jí tak postup schvalování typu a povolování držení jeví u vysílačů a vysílačů-přijímačů jako odůvodněné kvůli požadavkům ochrany kmitočtových pásem, zdá se jí, že tyto povinnosti odporují článku 30, pokud se vztahují na přijímače. V tomto ohledu zaslala v roce 1988 belgické vládě výzvu dopisem a poté dne 19. května 1990 odůvodněné stanovisko.

Komise má dále na rozdíl od toho, co naznačuje vnitrostátní soud, za to, že ministerské povolení a schválení typu RTT nepředstavují alternativy, nýbrž souběžné podmínky. Nakonec odkazuje na svá vyjádření v rámci věci C-18/88, RTT v. GB Inno BM, dosud probíhající před Soudním dvorem.

Komise a Belgické království předložily svá vyjádření k článkům 37 a 86 Smlouvy o EHS.

1. Článek 37

Komise připomíná obsah článku 37 Smlouvy o EHS a dodává, že toto ustanovení se podle judikatury netýká monopolu na poskytování služeb (rozsudek ze dne 30. dubna 1974, Sacchi, věc 155/73, Recueil 1974, s. 409). Poznává však, že podle Soudního dvora „nelze vyloučit možnost, že monopol na poskytování služeb může nepřímo ovlivnit obchod zboží mezi členskými státy“ (rozsudek ze dne 28. června 1983, Amélioration de l'élevage v. Mialocq, věc 271/81, Recueil 1983, s. 2057), zejména pokud monopol na poskytování některých služeb může vést k diskriminaci dovážených výrobků ve vztahu k výrobkům domácího původu. Komise má za to, že tak tomu je v případě RTT, neboť RTT uvádí na trh bezdrátové telefony a současně má výlučnou pravomoc vydávat či odmítat vydat schválení typu přístrojů, které uvádějí na trh její konkurenti; to může představovat prostředek znevýhodnění uvádění dovážených výrobků na trh nebo poskytovat výhodu prodejním sítím monopolu. Komise dodává, že stejně je tomu, co se týče kontroly rádiových kmitočtů: RTT je konkurentem a současně může tuto kontrolu uplatňovat striktněji vůči zařízením dodaným svými konkurenty, a tak zavést diskriminaci. Komise v tomto ohledu připomíná posouzení, které vedlo k přijetí směrnice ze dne 16. května 1988 o hospodářské soutěži na trhu

s telekomunikačními koncovými zařízeními; měla tehdy za to, že zvláštní či výlučná práva telekomunikačních monopolů týkající se koncových zařízení se obvykle vykonávají tak, že v praxi znevýhodňují přístroje pocházející z jiných členských států, zejména tím, že uživatelům brání svobodně si zvolit přístroj podle ceny a kvality, a jsou tudíž neslučitelné s článkem 37.

Komise nakonec uvádí, že definice státního monopolu podle článku 37 je velmi široká a že úprava požadovaná po členských státech musí vést k vyloučení jakékoli diskriminace: tak tomu není v případě monopolu, který uvádí přístroje na trh a současně má pravomoc odmítnout schválení typu přístrojů uváděných na trh svými konkurenty; odkazuje na obdobný stav ve věci Manghera (rozsudek ze dne 3. února 1976, věc 59/75, Recueil 1976, s. 91).

Belgická vláda se snaží prokázat nepoužitelnost článku 37 v projednávaném případě a slučitelnost belgických právních a správních předpisů s články 30 a 36 Smlouvy o EHS.

a) Má za to, že článek 37 nelze použít za prvé proto, že belgický stát ani RTT nemají vnitrostátní monopol obchodní povahy. Podle ní totiž jediné monopoly RTT v tomto oboru souvisejí výhradně s poskytováním některých služeb a týkají se provozování bezdrátových telefonů a provozování spektra kmitočtů. Belgická vláda tvrdí, že RTT ani žádná jiná belgická státní organizace nemá monopol na dovoz a uvádění radiokomunikačních přístrojů na trh ani se nenachází v postavení, v němž by mohla kontrolovat, řídit či ovlivňovat obchod s členskými státy. Systémy schvalování typu ani povolování nemohou RTT poskytnout monopol obchodní povahy, neboť na činnost RTT v tomto ohledu se spíše vztahuje výkon úkolu obecného zájmu. Belgická vláda má rovněž za to, že výlučnost, kterou má RTT zajištěnu v oblasti provozování bezdrátových telefonů nemůže žádným způsobem ovlivnit trh s bezdrátovými telefonními přístroji či jinými radiokomunikačními přístroji.

Za druhé nelze podle belgické vlády článek 37 použít, neboť belgická právní úprava nezavádí žádnou diskriminaci na základě státní příslušnosti žadatele o schválení typu nebo o povolení.

Nakonec za třetí nelze článek 37 použít, neboť belgická právní úprava v oblasti radiokomunikací neomezuje dosah článků týkajících se odstranění cel a množstevních omezení mezi členskými státy ve smyslu čl. 37 odst. 2 Smlouvy. Při neexistenci jakéhokoli monopolu zavedeného ve prospěch RTT ohledně radiokomunikačních přístrojů nelze podle belgické vlády tvrdit, že by se na systém schvalování a povolování, který se řídí zákonem z roku 1979, mohl použít čl. 37 odst. 2 Smlouvy; v tomto smyslu cituje rozsudky Soudního dvora, podle nichž se pravidla obsažená v článku 37 Smlouvy týkají pouze činností svou podstatou spojených s výkonem konkrétní obchodní činnosti monopolu a jsou nerelevantní pro vnitrostátních předpisy, které nejsou spojeny s výkonem takové konkrétní obchodní činnosti (rozsudky ze dne 13. března 1979, Peureux, věc 86/78, Recueil 1979, s. 897 a Peureux, věc 119/78, Recueil 1979, s. 975).

b) Belgická vláda uplatňuje slučitelnost dotyčných ustanovení zákona ze dne 30. července 1979 a jeho prováděcích vyhlášek s články 30 a 36 Smlouvy o EHS.

Co se týče použití článku 30, rozlišuje mezi belgickým státem a RTT.

Pokud se jedná o belgický stát, tvrdí, že povinnost získat schválení typu a povolení k držení přístrojů nepředstavují porušení článku 30 Smlouvy o EHS ze dvou důvodů. Za prvé jsou tyto povinnosti vedeny starostí o obecný zájem: zajistit pro obyvatelstvo dostupnost výkonného radiokomunikačního systému. Za druhé lze v projednávaném případě použít pravidlo rozumného uvážení: schvalování typu a povolování držení jsou nutná pro ověření, zda

přístroje určené k uvedení do provozu v Belgii jsou slučitelné s tammím hlavním radiokomunikačním systémem, a pro zajištění řádného provozu radiokomunikací; představují opatření přiměřená k uskutečňování těchto cílů, k ověření slučitelnosti a k udržování výkonného radiokomunikačního systému; schvalování typu a povolování držení nejsou diskriminačními opatřeními ani zastřeným omezováním obchodu, nelze-li však vyloučit, že při jejich skutečném provádění vyjde najevo snaha o diskriminaci dovážených výrobků, je to věcí správního a technického uplatňování systému, a nikoli věci zásady nebo podstaty používaných kritérií. Belgická vláda konečně zdůrazňuje, že při neexistenci dostatečně vypracované politiky Společenství mají členské státy zbytkovou pravomoc stanovit postup předchozího schvalování a povolování držení pro všechny radiokomunikační přístroje na daném území.

Pokud se jedná o plnění úkolů RTT ve vztahu k článku 30 Smlouvy o EHS, má belgická vláda za to, že se jedná o posouzení „správní praxe“, která podle Soudního dvora „k tomu, aby představovala opatření zakázané článkem 30, musí vykazovat určitý stupeň stálosti a obecnosti“ (rozsudek ze dne 9. května 1985, *Komise v. Francouzská republika*, věc 21/84, Recueil 1985, s. 1356); RTT však dodnes nebyla účastníkem žádného významného sporu týkajícího se praxe schvalování typu nebo povolování držení. Dokazovalo by to, že tato správní praxe byla vykonávána objektivně a bez diskriminace: technické specifikace a kritéria neurčuje RTT; totožnost orgánu příslušného pro správu radiokomunikací sama o sobě nepředstavuje opatření s rovnocenným účinkem; používání kritérií schvalování typu nevedlo ke zjištění omezení ve smyslu článku 30 Smlouvy o EHS.

2. Články 86 a 90 Smlouvy o EHS

Článek 86 Smlouvy o EHS, který se týká podniků, a nikoli členských států, nelze přímo použít na dotčená státní opatření; *Komise* se tak domnívá, že otázka Tribunal de première instance v Bruselu se vztahuje rovněž na čl. 90 odst. 1. Podle ní z judikatury (rozsudek ze dne 16. listopadu 1977, *GB Inno-BM v. ATAB*, věc 13/77, Recueil 1977, s. 2115; rozsudek ze dne 30. dubna 1986, *Ministère public v. Asjes a další „Nouvelles frontières“*, spojené věci 209/84 až 213/84, Recueil 1986, s. 1425) vyplývá, že členský stát nesmí přijímat opatření zavádějící nebo podporující zneužívání dominantního postavení nebo zesilující jeho účinky. S odkazem na precedens *British Telecommunications* (rozsudek ze dne 20. března 1985, věc 41/83, Recueil 1985, s. 873) se *Komise* domnívá, že RTT musí být považována za podnik, na který se vztahuje článek 86; existence dominantního postavení RTT na trhu s telefonními přístroji je bezpochyby otázkou skutečnosti, kterou musí posoudit vnitrostátní soud, avšak *Komise* se domnívá, že telekomunikační organizace, které mají monopol na vnitrostátní síť, zaujímají jednotlivě či společně dominantní postavení na podstatné části dotčeného trhu a že zvláštní či výlučná práva uvádění přístrojů na trh, která jim stát udělil, vedou k omezení odbytu a vytváření překážek technického pokroku, neboť sortiment přístrojů nabízený těmito organizacemi je nutně omezen a nedokáže optimálně uspokojit potřeby spotřebitelů.

Komise má za to, že výlučné právo schvalování typu a pravomoc konstatovat porušení předpisů dávají RTT pravomoc rozhodovat o tom, které přístroje lze v Belgii uvádět na trh, a tudíž diskriminovat některé výrobce či dovozce. Z toho vyvozuje, že přenesení schvalovací pravomoci na RTT je v rozporu s ustanoveními článků 90 a 86 Smlouvy ve vzájemném spojení.

Pokud jde o použitelnost článku 86, rozlišuje *belgická* vláda mezi belgickým státem na jedné straně a RTT na straně druhé: ve světle výše uvedeného rozsudku vydaného ve věci *GB-Inno-*

BM v. ATAB má za to, že pokud jde o belgický stát, je třeba ověřit, zda může zákon z roku 1979 vytvářet podmínky pro zneužití dominantního postavení ze strany RTT.

Belgická vláda si přeje zdůraznit, že systém schvalování typu a kontroly držení přístrojů představuje základní podmínku pro plnění úkolů RTT v obecném zájmu na ochraně a harmonickém rozvoji radiokomunikací v Belgii.

Poznamenává, že vzhledem k tomu, že povinnosti získat schválení a povolení k držení přístrojů jsou použitelné bez rozdílu, nemohou narušovat hospodářskou soutěž. Pokud jde o určení RTT státem k plnění tohoto úkolu, nevytvořilo podmínky pro zneužívání, neboť k porušení práva dochází pouze tehdy, pokud je zneužívání skutečně podporováno; podle belgické vlády je nemyslitelné, že pouhá možnost diskriminačního uplatňování kritérií schvalování typu by sama o sobě zakládala zneužití. Snaží se tak prokázat, že na rozdíl od názoru Tribunal de première instance v Bruselu RTT nezaujímá dominantní či dokonce monopolní postavení proto, že plní úkoly orgánu pro schvalování a vyřizování žádosti o schválení typu, které jsou jí svěřeny.

Belgická vláda používá na různé druhy radiokomunikačních zařízení kritéria zastupitelnosti, aby ověřila, zda RTT zaujímá dominantní postavení ve smyslu výkonu hospodářské moci, jak ji popsal Soudní dvůr v rozsudku ze dne 14. února 1978, United Brands (věc 27/76, Recueil 1978, s. 207), a přitom zaměřuje pozornost na trh se zbožím a službami, zejména v oboru bezdrátové telefonie. Konstatuje, že v projednávaném případě se výlučná práva provozování svěřená RTT rovnají pravomoci organizovat a upravovat, která je jen vedlejší stránkou samotného monopolu na provoz v oblasti bezdrátové telefonie. Dokazuje to situace na trhu s bezdrátovými telefony a na většině trhů s radiokomunikačními přístroji, na nichž působí rostoucí počet výrobců.

Belgická vláda se dále odvolává na pojem zneužití, jak jej definoval Soudní dvůr (rozsudek ze dne 13. února 1979, Hoffmann-La Roche, věc 85/76, Recueil 1976, s. 461, bod 91 odůvodnění). Vyvozuje z něho, že k prokázání zneužití dominantního postavení je třeba vyžadovat, jednak aby podnik využil prostředků odlišných od těch, které jsou používány při běžné soutěži, jednak aby přitom snížil stupeň hospodářské soutěže nebo zastavil její rozvoj. Když se zabývá otázkou, zda v projednávaném případě došlo ke zneužití podle článku 86, přihlíží k tomu, že:

1) vnitrostátní soud nezjistil žádné zneužití ze strany RTT při určování kritérií schvalování typu a povolování držení: tato kritéria jsou určena právními a správními předpisy a RTT není oprávněna nahrazovat je vlastními kritérii či vlastními směrnici. RTT má nanejvýš posuzovací pravomoc, pokud jde o vhodnost či uložení některých zvláštních podmínek, přičemž pro použití článku 86 by navíc bylo nutné zjistit skutečné zneužití. Použití kritérií RTT konečně podléhá možnosti podání opravného prostředku žadatelem, jehož žádost byla zamítnuta nebo jejíž vyřízení bylo příliš zdlouhavé či příliš nákladné;

2) vnitrostátní soud nezjistil žádné systematické zneužívání ze strany RTT při používání kritérií schvalování typu a povolování držení. Zneužití by v tomto ohledu mohlo spočívat buď v protisoutěžním – to znamená diskriminačním – použití kritérií schvalování typu a povolování držení, nebo ve svévolném použití výběrových kritérií;

3) vnitrostátní soud nezjistil ani jediné zneužití ze strany RTT při používání kritérií schvalování typu a povolování držení: vzhledem k tomu, že žádný z osmi obviněných nepodal žádost o schválení typu výrobků uváděných na trh ani o povolení k držení přístrojů, nemohli

vytýkat RTT žádné zneužití a Tribunal de première instance v Bruselu se omezil na jakési zpochybnění úmyslů RTT na základě právní domněnky.

III – Odpovědi na otázky položené Soudním dvorem před prvním jednáním

1) Belgická vláda připomíná, že zákon ze dne 30. července 1979 má chránit využívání kmitočtových pásem. Každý typ radiokomunikačního přístroje musí být v zásadě před držením nebo provozováním v Belgii předem schválen. Jediný případ úplného osvobození od schvalování se týká přístrojů určených výlučně na vývoz. Krom toho existuje schválení typu bez předchozího odzkoušení pro přístroje, které již byly schváleny jinými správními orgány – členy Evropské konference správ pošt a telekomunikací (CEPT); tento postup lze rozšířit na dovezené přístroje, které již byly v Belgii schváleny pod jiným obchodním názvem.

Pokud se jedná o povolení k držení, je třeba zásadně rozlišovat mezi obecným povolením k držení, které se vztahuje na všechny schválené přístroje na skladě, a ministerským povolením, nezbytným pro držení a provoz radiokomunikační stanice nebo radiokomunikační sítě s využitím schválených přístrojů. Na základě zákona však královská vyhláška ze dne 15. října 1979 stanoví osm druhů zařízení, která nepodléhají povolení, a to zejména bezdrátové telefony. Tato výjimka s sebou nese „obzvláště pružné“ použití předpisu, který stanoví obecné povolení k držení, neboť kontrola je méně nutná u přístrojů, které pravděpodobně nezpůsobí rušení. Belgická vláda tudíž došla k závěru, že tyto dvě podmínky jsou souběžné, avšak že v určitých případech postačuje splnit pouze jednu z obou povinností; tak je tomu zejména u bezdrátových telefonů.

2) Ze statistik předložených belgickou vládou vyplývá, že za posledních deset let bylo schváleno třináct typů bezdrátových telefonů, z toho devět pocházejících ze třetích států (Tchaj-wan, Korea, Japonsko) a pět z členských států Společenství (Německo, Dánsko). Naproti tomu byly zamítnuty žádosti o schválení pěti typů: jeden přístroj z Německa, jeden z Japonska, dva z Dálného Východu a u posledního nebyl původ zjištěn. Je ještě nutno uvést, že „původem“ rozumí belgická vláda „místo výroby“, a nikoli nevyhnutelně „výrobci mimo EHS“, neboť některé přístroje mohly být vyrobeny podle specifikací evropských výrobců a jimi a pod jejich značkou pak uvedeny na trh na území členských států. Belgické orgány však v praxi nepřihlízejí k místu výroby, nýbrž pouze k tomu, zda se jedná o dokumentaci k přístroji, který již schválil orgán některé země zastoupené v CEPT nebo belgické správní orgány, nebo o neschválený typ přístroje.

U ostatních radiokomunikačních přístrojů se ukazuje, že pro všechny typy přístrojů dohromady bylo přijato 3332 žádostí, z nichž 3034 bylo vyhověno a 298 bylo zamítnuto.

3) Belgická vláda odpovídá, že i když je stále ještě vyhověno všem žádostem o obecné povolení k držení přístrojů se schválením typu, není tomu tak u žádostí o povolení k držení a k provozu radiokomunikační stanice nebo sítě.

Důvodem je totiž nedostatek kmitočtů, které jsou pro belgické orgány dostupné, a nebezpečí rušení u některých druhů využívání. V letech 1981 až 1990 se podíl zamítnutých žádostí značně snížil, z 16,1 % v roce 1981 na 10,3 % v roce 1990, přičemž v roce 1989 klesl až na 6,3 %. V průměru bylo zamítnuto 10,7 % žádostí.

Belgická vláda má za to, že asi 5,35 % všech podaných žádostí bylo zamítnuto z důvodu nedostatku dostupných kmitočtů nebo na základě ustanovení královské vyhlášky ze dne 15. října 1979, podle níž jsou jednak komunikace ve prospěch třetích osob zakázány, jednak jsou povolovány soukromé rádiové sítě pouze u velkých podniků nebo v hospodářském

zájmu. Ostatní zamítnutí, tedy asi polovina, byla odůvodněna různě, například že ministerstvo zahraničních věcí nevydalo uznání službě dohledu nebo bezpečnosti nebo že uznání nevydala zdravotní záchranná služba; nebylo vydáno povolení k využívání leteckých rádiových kmitočtů nebo povolení pro taxislužbu...

4) Belgické předpisy nestanoví konzultace ani součinnost s výrobcí zařízení či se soukromými provozovateli. Normy stanovené belgickými orgány však obsáhle přejímají výsledky součinnosti a konzultací v rámci CEPT a dalších mezinárodních organizací.

Belgický stát krom toho ujišťuje, že jeho orgány programově naslouchají názorům výrobců a provozovatelů, kteří si přejí jednat o současných či budoucích specifikacích, přičemž nerozlišují podle místa usazení nebo státní příslušnosti.

IV – Odpovědi na otázky položené Soudním dvorem před druhým jednáním

A – Otázky položené Belgickému království

1. Régie des télégraphes et téléphones je podle článku 2 zákona ze dne 30. července 1979 o radiokomunikacích (*Moniteur belge* ze dne 30. srpna 1979) „oprávněna zřizovat a provozovat veškeré radiokomunikační služby s výjimkou služeb rozhlasového a televizního vysílání“. Uděluje toto oprávnění RTT monopol na provozování této radiokomunikační služby?

Úvodem má belgická vláda za to, že je třeba rozlišovat pět pojmů.

Za prvé uvádí schvalování typu radiokomunikačních vysílačů a vysílačů-přijímačů; nebezpečí rušení je důvodem k tomu, aby tyto přístroje podléhaly řízení o schvalování (viz článek 7 zákona ze dne 30. července 1979). Pro přístroje již schválené orgány jiné členské země CEPT se schválení poskytuje bez předchozího odzkoušení. RTT nemá monopol na prodej těchto přístrojů.

Za druhé belgická vláda rozeznává obecné povolení k držení radiokomunikačních přístrojů vyžadované od obchodníků (viz článek 26 královské vyhlášky ze dne 15. října 1979), jehož cílem je ověřit, zda přístroje prodávané v Belgii schválila RTT.

Za třetí existuje jednak povolení zřídit a provozovat soukromou radiokomunikační síť uvedené v čl. 3 odst. 1 zákona ze dne 30. července 1979, jednak zákaz uvést takovou síť do provozu ve prospěch třetích osob (viz článek 9 královské vyhlášky ze dne 15. října 1979). Tato ustanovení umožňují zřídit uzavřenou soukromou síť (například mezi vozidly přepravního podniku) a současně zakazují přístup třetích osob (například zákazníků dotyčného podniku) k této síti. Ustanovení tak brání narušení monopolu RTT na infrastrukturu veřejných telekomunikačních sítí a na hlasovou telefonní službu. Belgická vláda v tomto ohledu uvádí, že zákaz podle článku 9 královské vyhlášky je nadále plně účinný pro přenos hlasových komunikací i po provedení směrnice 90/388/EHS ze dne 28. června 1990 o hospodářské soutěži na trhu telekomunikačních služeb (Úř. věst. L 192, s. 10), jejíž článek 2 povoluje zachování výlučných práv na poskytování hlasové telefonní služby. Mobilní telefonní a pagingové služby jsou vyňaty z věcné působnosti směrnice 90/388/EHS, a spadají tudíž pod dále platný zákaz článku 9 královské vyhlášky. Naproti tomu článek 2 směrnice 90/388/EHS umožňuje jednotlivcům zřizovat otevřené radiokomunikační sítě pro bezdrátový přenos dat, ovšem nadále pod podmínkou získání povolení ke zřízení a provozování této sítě a přidělení potřebných kmitočtů.

Za čtvrté má belgická vláda za to, že přidělování kmitočtů představuje akt orgánu veřejné správy, kterým se provádí předchozí rozhodnutí o povolení ke zřízení a provozování soukromé sítě.

Za poslední belgická vláda zvažuje problém využívání přidělených kmitočtů za účelem nabídky a poskytování telekomunikační služby s přidanou hodnotou. Má za to, že povolení ke zřízení soukromé radiokomunikační sítě lze odmítnout buď proto, že telekomunikační služba, která má být poskytována, je dosud předmětem monopolu (hlasové telefonní, mobilní telefonní a pagingové služby), nebo proto, že poskytování služby nespĺňuje zásadní požadavky v oblasti telekomunikací.

Belgická vláda dále rozlišuje mezi dvěma druhy radiokomunikačních služeb: jednak službou, která hlavně poskytuje přístup k veřejné telekomunikační síti (například bezdrátový telefon), jednak službou, která využívá pouze radiokomunikační techniky. Belgická vláda v tomto ohledu poukazuje na to, že definice „telekomunikačních služeb“, uvedená v článku 1 směrnice 90/388/EHS zahrnuje „služby, jež spočívají zcela nebo zčásti v přenosu a směřování signálů po veřejné telekomunikační síti prostřednictvím telekomunikačních procesů, s výjimkou rozhlasového a televizního vysílání,...“. Z toho vyplývá, že jedinými skutečnými radiokomunikačními službami jsou služby soběstačné, jejichž funkcí není přístup k veřejným telekomunikačním sítím, a že především na tento druh služby se vztahuje článek 2 zákona ze dne 30. července 1979. Tyto služby nejsou součástí monopolu RTT, jak vyplývá ze znění článku 2 zákona.

Pokud se jedná o radiokomunikační služby, jež vyžadují využívání veřejné telekomunikační sítě, nový belgický zákon ze dne 21. března 1991 vyhrazuje provozování mobilních telefonních a pagingových služeb ve prospěch třetích osob, které mají být považovány za služby vyňaté z působnosti směrnice 90/388/EHS, podniku veřejného práva Belgacom – budoucímu nástupci RTT.

2. Přiděluje RTT rádiové kmitočty pro bezdrátové telefony?

Kmitočtová pásma pro bezdrátové telefony určuje odpovědný ministr, s přihlédnutím k doporučením CEPT. Až dosud mu v této činnosti napomáhala RTT, avšak podle zákona ze dne 21. března 1991 ji nahradí IBPT (Institut belge des services postaux et des télécommunications), což je subjekt nezávislý na vnitrostátním provozovateli telekomunikací uvedeném v článku 7 směrnice 90/388/EHS.

3. Jaký podíl na trhu s rádiovými vysílači a vysílači-přijímači v Belgii patří Régie des télégraphes et téléphones?

RTT uvádí na trh pouze bezdrátové telefony a mobilní telefony. Její podíl na trhu v roce 1991 byl takovýto:

– Mobilní telefony: 7 %

– Bezdrátové telefony: 20 %.

B – Otázka položená Komisi a členským státním

Régie des télégraphes et téléphones je podle článku 17 královské vyhlášky ze dne 15. října 1979 o soukromých radiokomunikačních (*Moniteur belge* ze dne 15. října 1979) „pověřena správou spektra rádiových kmitočtů a kontrolou jejich využívání v království“.

– Podléhá výkon této správy a této kontroly pravidlům Společenství v oblasti hospodářské soutěže, a zejména článkům 86 a 90 Smlouvy o EHS?

Belgická vláda má za to, že éter a jeho správa spadají do působnosti veřejné moci, a proto je třeba je odlišovat od zřizování a provozování veřejné telekomunikační sítě. Podstata éteru, který představuje základní fyzickou složku veškeré radiokomunikace, je přírodní v protikladu k linkám a kabelům, které tvoří základ veřejné telekomunikační sítě. Tento typ sítě nelze vytvořit bez povolení uložit kabely pod zem.

Belgická vláda má za to, že státu nic nebrání, aby své správní pravomoci přenesl nebo aby využíval pomoci subjektů, které vytvořil, jako je IBPT.

Vytvoření soukromých radiokomunikačních sítí vyžaduje, aby byly dotyčným podnikům přiděleny kmitočty, ať už pro soukromé sítě uzavřené pro třetí osoby, nebo pro sítě nabízející radiokomunikační služby třetím osobám. Z toho vyplývá, že odmítnutí přidělení kmitočtu může mít protisoutěžní účinky na trhu s telekomunikačními službami i na trzích s nimi nesouvisejících (například přeprava osob nebo zboží).

Naproti tomu pravidla hospodářské soutěže podle názoru belgické vlády nemohou určovat, které orgány mají zabezpečovat správu a kontrolu spektra kmitočtů. Existence jediného orgánu pro správu spektra kmitočtů je nutná ze dvou důvodů. Za prvé éter představuje neobchodovatelný a nezczitelný statek v majetku státu. Veškeré přenesení správní a kontrolní pravomoci se tudíž musí omezit na osoby veřejného práva, ať na úrovni vnitrostátní, nebo evropské. Za druhé vzhledem k tomu, že kmitočet může být přidělen pouze jedinému držiteli, veřejná moc musí v součinnosti s ostatními státy a pod záštitou Mezinárodní telekomunikační unie vytyčit politiku správy, která zajistí dodržování přidělených kmitočtů. Pro belgickou vládu je nemyšlitelné, že by politiku správy a kontroly prováděly podniky za účelem zisku a ve vzájemné hospodářské soutěži. Toto stanovisko je celosvětově uznáváno, neboť žádný suverénní stát nezavedl hospodářskou soutěž mezi hospodářskými subjekty ve správě a kontrole spektra kmitočtů.

Německá vláda uvádí, že výrazem „správa kmitočtů“ rozumí rozhodovací proces, vedoucí k využívání fyzikálních údajů, konkrétně přidělování kmitočtových pásem pro určité druhy použití (například civilní nebo vojenské), zeměpisné rozdělení kmitočtů, přidělení daného kmitočtu fyzické nebo právnické osobě a kontrolu využívání kmitočtů.

Použití pravidel hospodářské soutěže je vyloučeno, jestliže správu kmitočtů zajišťuje sám stát. Členské státy sice musí podporovat systém nenarušené hospodářské soutěže a vyvarovat se opatření, která by mohla tento systém ohrozit, což však nebrání tomu, aby určité organizace mohly uplatňovat přednostní právo při rozhodování o přidělení kmitočtů kvůli úkolům, jež mají vykonávat.

Byla-li správa kmitočtů přenesena na telekomunikační podnik veřejného práva, který má, jako RTT, rovněž monopol na telekomunikační síť, musí být považován za nositele dvou výlučných práv ve smyslu čl. 90 odst. 1 Smlouvy o EHS. Pojem výlučného práva musí být předmětem teleologického výkladu a rozhodující je, zda přenesení správních pravomocí přivádí podnik veřejného práva do postavení závislosti na státu.

Soudní dvůr v rozsudku ze dne 19. března 1991, věc C-202/88, Francie v. Komise, Recueil 1991, s. I-1223, rozhodl, že systém nenarušené hospodářské soutěže může být zaručen pouze tehdy, pokud je zajištěna rovnost šancí různých hospodářských subjektů. Je tudíž třeba svěřit

rozhodování o vstupu na trh s koncovými zařízeními nějakému subjektu nezávislému na podnicích, které nabízejí zboží nebo služby. Jinak tomu nemůže být ani s přístupem na trhy služeb, jestliže vytvoření nabídky vyžaduje využívání kmitočtů.

Komise cituje rozsudek ze dne 13. prosince 1991 ve věci C-18/88, RTT v. GB-Inno-BM (Recueil 1991, s. I-5941), v němž Soudní dvůr připomněl, že vypracování technických specifikací, kontrola jejich uplatňování a schvalování musí být vykonávány subjektem nezávislým na podnicích, které nabízejí konkurenční zboží nebo služby. Soudní dvůr z toho odvodil, že čl. 3 písm. f) a články 90 a 86 Smlouvy o EHS brání tomu, aby členský stát udělil společnosti provozující veřejnou telekomunikační síť pravomoc stanovit normy pro telefonní přístroje, pokud je tato společnost konkurentem těchto subjektů na trhu s těmito přístroji.

Podle Komise z tohoto rozsudku vyplývá, že pokud podnik, který uvádí na trh radiokomunikační přístroje, přiděluje kmitočty a kontroluje jejich využívání, dává mu to pravomoc libovolně určovat, které radiokomunikační přístroje jsou způsobilé k použití, což mu poskytuje zřejmou výhodu oproti jeho konkurentům, neboť kmitočty přidělené telekomunikační službě se promítají do podoby technických požadavků na koncová zařízení, která mají být v dotyčné službě používána. Telekomunikační koncové zařízení je obecně navrženo nebo sestaveno tak, aby využívalo určité kmitočty, a uživatel je nemůže změnit, takže u některých služeb budou mít koncová zařízení, jejichž využití kmitočtů nevyhovuje požadavkům, fyzicky znemožněn přístup ke službě. Přidělené kmitočty jsou tudíž nedílnou součástí technických specifikací koncových zařízení, používaných v této službě. Telekomunikační podniky, které současně uvádějí radiotelekomunikační přístroje na trh, spravují kmitočtové spektrum a kontrolují jeho využívání, tak mají nespornou soutěžní výhodu. Tento přístup odráží osmadvacátý a devěťadvacátý bod odůvodnění směrnice 90/388/EHS, v nichž Komise poukázala na to, že vnitrostátní právní předpisy svěřují telekomunikačním organizacím pravomoc upravovat zejména přidělování kmitočtů. Komise rovněž poukázala na to, že vytváření právní úpravy a současně obchodní činnost telekomunikačních organizací má přímý dopad na činnost hospodářských subjektů nabízejících telekomunikační služby. Proto článek 7 směrnice 90/388/EHL ukládá členským státům povinnost zajistit, aby od 1. července 1991 udílení povolení k provozu, kontrolu dohod a povinných specifikací, přidělování kmitočtů a dohled nad podmínkami jejich využívání prováděl subjekt nezávislý na telekomunikačních organizacích.

ZPRÁVA K JEDNÁNÍ předložená ve věci C-93/91

1 – Skutkový stav a řízení

1. Právní a správní rámec

– Právní úprava radiokomunikací

Uvádění radiokomunikačních vysílačů a přijímačů na trh v Belgii a jejich používání se řídí zákonem ze dne 30. července 1979 o radiokomunikacích a jeho prováděcími předpisy, zejména královskou vyhláškou ze dne 15. října 1979 a ministerskou vyhláškou ze dne 19. října 1979.

Zákon z roku 1979 zavádí jednak kontrolu držení těchto přístrojů, jednak postup schvalování typu. V čl. 3 odst. 1 zákon totiž stanoví, že nikdo nemůže držet radiokomunikační vysílač nebo přijímač ani zřídit a provozovat radiokomunikační stanici nebo síť bez písemného, osobního a odvolatelného povolení příslušného ministra nebo jeho zmocněnce. Toto

ustanovení doplňuje čl. 8 odst. 1 zákona, který zakazuje prodej, pronájem, půjčení nebo darování takového přístroje komukoli, kdo nezískal stanovené povolení k držení.

Zákon krom toho stanoví schvalování typu radiokomunikačních přístrojů, které provádí Régie des télégraphes et téléphones (dále jen „RTT“).

V čl. 7 prvním pododstavci se stanoví, že „žádný radiokomunikační vysílač nebo přijímač nelze nabízet k prodeji či k pronájmu, pokud jeho vzor neschválila RTT jako vyhovující technickým předpisům stanoveným ministrem“. Naproti tomu vysílače nebo přijímače určené výhradně na vývoz mohou být za určitých formálních podmínek osvobozeny od povinnosti schválení typu RTT.

Ministerská vyhláška ze dne 19. října 1979 uvádí, že RTT je pověřena schvalováním přístrojů vyrobených nebo dovezených za účelem prodeje či pronajímání v Belgii a všech přístrojů vyráběných žadatelem o ministerské povolení pro jeho vlastní potřebu.

Bezdrátové telefony představují radiokomunikační přijímače a vysílače, které spadají do působnosti zákona ze dne 30. července 1979.

Podle čl. 3 odst. 2 zákona je však možno držitele a uživatele radiokomunikačního přístroje od povinnosti povolení osvobodit. Ustanovení čl. 5 odst. 3 královské vyhlášky ze dne 15. října 1979 tak osvobozuje od zákonného povolení „rádiové přístroje, jež schválila RTT a jejichž vysílací výkon nepřesahuje 10 miliwattů“. Schválené bezdrátové telefony jsou tudíž osvobozeny od veškerých povolení k držení a používání. Naproti tomu se na ně nadále vztahuje povinnost schválení typu podle článku 7 zákona z roku 1979.

Porušení ustanovení zákona ze dne 30. července 1979 se trestají odnětím svobody a pokutou spojenou s povinným zabavením vysílačů nebo přijímačů držených bez povolení a veškerého příslušenství zvláště určeného k jejich provozu (článek 15).

– Régie des télégraphes et des téléphones

RTT je belgická vnitrostátní veřejně prospěšná organizace pověřená podle zákona ze dne 19. července 1930 správou drátové a bezdrátové telegrafie a telefonie. RTT kromě toho, že zajišťuje provozování telefonních linek a správu rádiových kmitočtů, pronajímá a prodává telekomunikační a radiokomunikační přístroje, přičemž však na tuto činnost nemá monopol.

Poté, co nastaly skutečnosti vytýkané obviněnému ve sporu v původním řízení, byl zákonem ze dne 21. března 1991 založen Institut belge des services postaux et des télécommunications, veřejná organizace, která má plnit úkoly vytváření právní úpravy, jako je schvalování typu telekomunikačních přístrojů, které až dosud plnila RTT.

– Právní úprava Společenství

Článek 2 směrnice Komise 88/301/EHS ze dne 16. května 1988 o hospodářské soutěži na trhu s telekomunikačními koncovými zařízeními (Úř. věst. L 131, s. 73) ukládá členským státům, které udělily veřejným či soukromým subjektům zvláštní nebo výlučná práva na dovoz telekomunikačních koncových zařízení, jejich uvádění na trh, připojení, uvádění do provozu nebo údržbu, aby zajistily, aby byla tato práva ukončena, a ve lhůtě tří měsíců od vyhlášení směrnice uvědomily Komisi o opatřeních přijatých za tímto účelem. Článek 6 směrnice 88/301/EHS vyžaduje, aby od 1. července 1989 byl schvalováním typu koncových zařízení

pověřen orgán nezávislý na veřejných nebo soukromých podnicích, které nabízejí zboží nebo služby v telekomunikačním odvětví.

2. Spor v původním řízení

Procureur du Roi předvolal před 55. senát Tribunal de première instance (Soudu prvního stupně) v Bruselu, rozhodujícího v trestních věcech, Pierra Evrarda za to, že v období mezi 1. lednem 1989 a 3. únorem 1989 jednak držel a nabídl k prodeji bezdrátový telefon neschválený RTT, jednak dne 23. ledna 1990 držel a nabídl k prodeji jedenáct radiokomunikačních přístrojů rovněž neschválených, a to dva kusy Carphone Plus, dva bezdrátové vysílače MPT 1344, po jednom bezdrátovém telefonu značky Betacom, Betacom 7000 a Answercall Ranger 2000, a jeden přístroj složený ze systému osobní výzvy DNT a tři přijímačů DNT PRA 3000, aniž předtím obdržel povolení podle čl. 3 odst. 1 zákona ze dne 30. července 1979.

Pokud se jedná o uvedené tři modely bezdrátových telefonů a oba bezdrátové vysílače, P. Evrard předložil osvědčení laboratoře schválené British Telecom, které potvrzuje, že dotyčné přístroje mají výkon nižší než 10 miliwattů.

Krom toho podle P. Evrarda získal přístroj DNT schválení od Deutsche Bundespost.

Tribunal de première instance v Bruselu pochyboval o tom, zda jsou právní předpisy, na něž se odvolává prokuratura, v souladu s právem Společenství, a rozsudkem ze dne 11. března 1991 rozhodl přerušit řízení a požádat Soudní dvůr o odpověď na následující předběžnou otázku:

„Mají být články 30 až 37 a 86 Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství a směrnice Evropské komise ze dne 16. května 1988 o hospodářské soutěži na trhu s telekomunikačními koncovými zařízeními vykládány tak, že v odvětví radiokomunikací zakazují takové právní předpisy, jako jsou zákon ze dne 30. července 1979 a královská vyhláška ze dne 15. října 1979, které trestají odnětím svobody nebo pokutou každého, kdo

1) v Belgickém království nebo na plavidle, ve člunu nebo v letadle nebo na jakémkoli jiném nosiči podléhajícím belgickému právu držel radiokomunikační vysílač nebo přijímač nebo sestavil a provozoval radiokomunikační stanici nebo síť bez předchozího písemného, osobního, a odvolatelného povolení ministra či státního tajemníka odpovědných za telegrafy a telefony;

2) nabídl k prodeji nebo k pronájmu radiokomunikační vysílač nebo přijímač, aniž by pro ně Régie des Télégraphes et des Téléphones vydala schválení typu jako vyhovující technickým předpisům stanoveným příslušným ministrem,

a to i přes případné schválení typu získané v rámci postupu zavedeného jiným členským státem Evropského společenství?“

3. Řízení před Soudním dvorem

Předkládací rozsudek byl zapsán do rejstříku kanceláře Soudního dvora dne 15. března 1991.

V souladu s článkem 20 Protokolu o statutu Soudního dvora Evropských společenství předložily písemná vyjádření dne 20. června 1991 Belgické království, zastoupené p. Van Vadderem jako zmocněncem, ve spolupráci s Eduardem Marissensem, advokátem advokátní

komory v Bruselu, rovněž dne 20. června 1991 Spojené království, zastoupené Rosemary Cawdwell, jako zmocněnkyní, a dne 13. června 1991 Komise Evropských společenství, zastoupená právním poradcem Richardem Wainwrightem, ve spolupráci s Hervém Lehmanem, advokátem advokátní komory v Paříži.

Po vyslechnutí zprávy soudce zpravodaje a stanoviska generálního advokáta rozhodl Soudní dvůr o zahájení ústní části řízení bez předběžného dokazování.

II – Shrnutí vyjádření předložených Soudnímu dvoru

1) Články 30 až 37

Belgická vláda úvodem uvádí, že postup schvalování typu podle článku 7 zákona ze dne 30. července 1979 probíhá na základě objektivních a nediskriminujících technických kritérií s možností odvolání k belgické Conseil d'État (Státní radě). Řízení je ostatně zjednodušené u přístrojů již schválených orgány členských zemí CEPT (Evropské konference správ pošt a telekomunikací), která zahrnuje mimo jiné všechny členské státy Společenství. Zatímco vlastní postup schvalování typu zahrnuje řadu zkoušek dotyčného přístroje, u přístrojů, pro něž již bylo vydáno schválení typu jinde ve Společenství, se nahrazuje postupem bez zkoušek. V důsledku toho je zjednodušený postup schvalování typu ve skutečnosti pouhým postupem prohlášení o shodě.

Belgická vláda má za to, že při neexistenci důkazů o odmítnutí schválení typu přístroje pocházejícího z jiného členského státu a s přihlédnutím k volné hospodářské soutěži v oblasti bezdrátových telefonních přístrojů je zásada volného pohybu zboží dodržena. V každém případě je vyloučeno odmítnutí schválení typu pro radiokomunikační přístroje již schválené v jiném členském státě: režim prostého prohlášení o shodě zbavuje účinku každý případný střet zájmů, pokud jde o RTT, která byla v rozhodné době současně hospodářským subjektem a subjektem odpovědným za právní úpravu.

Odmítnutí ministerského povolení k provozu radiokomunikační stanice by mohlo vést k narušení volného pohybu zboží v rozsahu, v němž by takto odmítnutý žadatel nezakoupil přístroje nutné k zamýšlenému provozu. Rozhodnutí o odmítnutí takového ministerského povolení se však zakládá na objektivních kritériích, jako je zájem vyjádřený provozovatelem soukromé sítě, a nikoli na obchodní značce přístrojů, které žadatel zamýšlí používat.

Držitel ministerského povolení může libovolně vybírat ze sortimentu schválených přístrojů ty, které mu nejlépe vyhovují, bez ohledu na jejich původ v rámci Společenství. Podle belgické vlády z toho vyplývá, že použití čl. 3 odst. 1 zákona ze dne 30. července 1979 nemá dopad na volný pohyb zboží.

2) Článek 86 Smlouvy o EHS

Belgická vláda připouští, že dvojí postavení RTT jako hospodářského subjektu a subjektu odpovědného za právní úpravu by ve spojení s dalšími faktory, například podílem na trhu, mohlo vést k závěru o jejím dominantním postavení.

Avšak vzhledem k tomu, že podíl RTT na trhu s bezdrátovými telefony je prakticky nulový, je sporné, zda RTT zaujímá dominantní postavení ve smyslu článku 86 Smlouvy. I za předpokladu, že RTT dominantní postavení zaujímá, přísluší vnitrostátnímu soudu, aby prokázal jeho zneužití.

Belgická vláda poznamenává, že předkládací rozsudek neobsahuje žádné náznaky tohoto druhu. Okolnost, že belgický stát v době rozhodné z hlediska skutečností vytýkaných P. Evrardovi nejednal v souladu s článkem 6 směrnice 88/301/EHS, je v tomto ohledu nerelevantní.

3) Směrnice 88/301/EHS

Belgická vláda poukazuje nejprve na to, že směrnice 88/301/EHS se vztahuje pouze na koncová zařízení. Podle jejího prvního článku se koncovým zařízením rozumí „zařízení přímo nebo nepřímo připojené ke koncovému bodu veřejné telekomunikační sítě, které může vysílat, zpracovávat nebo přijímat informace“. Z toho vyplývá, že obecné výrazy použité v zákoně ze dne 30. července 1979, tedy „telekomunikační vysílač nebo přijímač“, v zásadě spadají mimo věcnou působnost směrnice 88/301/EHS, neboť radiotelekomunikační přístroje nejsou v zásadě přímo ani nepřímo připojeny k veřejné síti.

Belgická vláda upřesňuje, že bezdrátové telefony jsou nepřímo připojeny k veřejné síti, avšak tvrdí, že článek 2 směrnice 88/301/EHS byl dodržen, neboť na belgickém trhu s bezdrátovými telefony existuje volná hospodářská soutěž.

Dále belgická vláda uvádí, že platnost článku 6 směrnice 88/301/EHS potvrdil Soudní dvůr v rozsudku ze dne 19. března 1991 ve věci Francie v. Komise (věc C-202/88, Recueil 1991, s. I-1223). Rozsudek se však nevyjadřuje k platnosti schválení typu vydaného subjektem, který není nezávislý.

Je pravda, že takové schválení typu by mohlo být předmětem žaloby pro nesplnění povinnosti založené na článku 169 Smlouvy. Řízení na tomto základě se však týká přijímání právních předpisů, zatímco konkrétní porušení předpisů musí být postihována rozhodnutím Komise nebo vnitrostátním soudem poté, co byl předložen důkaz o tom, že subjekt, který není nezávislý, porušil článek 86 Smlouvy. Z výše uvedeného rozsudku ze dne 19. března 1991 podle belgické vlády vyplývá, že článek 6 směrnice 88/301/EHS má zabránit případnému přetrvávajícímu zneužívání v případě, že je organizací, která sama uvádí koncová zařízení na trh, svěřena úloha vytvářet právní úpravu. Z toho vyplývá, že není-li v předkládacím rozsudku zjištěno porušení předpisů u RTT, je nedodržení článku 6 směrnice 88/301/EHS belgickým státem pro odpověď na položenou otázku nerelevantní.

Podle Komise z výše uvedeného rozsudku Soudního dvora ze dne 19. března 1991 vyplývá, že vypracování specifikací a schvalování typu koncových zařízení podniky, které nabízejí telekomunikační zboží nebo služby, jsou neslučitelné se směrnicí 88/301/EHS a s pravidly hospodářské soutěže Smlouvy o EHS. Přísluší tedy vnitrostátnímu soudci, aby rozhodl, zda specifikace, jimž musí vyhovovat radiokomunikační přístroje, určil subjekt nezávislý na hospodářských subjektech a zda žádosti o schválení typu vyřizuje takový nezávislý subjekt.

Komise v tomto ohledu upozorňuje, že RTT před založením Institut belge des services postaux et des télécommunications nabízela k pronájmu a k prodeji telefonní zařízení a zároveň měla výlučnou pravomoc udělovat schválení typu pro tyto přístroje nebo je odmítat, a to včetně přístrojů uváděných na trh konkurenty. Podle názoru Komise je tedy nesporné, že RTT nepředstavuje nezávislý subjekt ve smyslu článku 6 směrnice 88/301/EHS.

Vyjádření vlády Spojeného království se týká zejména právních účinků, které má vůči třetím osobám opomenutí členského státu sdělit Komisi technické specifikace platné pro telekomunikační přístroje v souladu se směrnicí Rady 83/189/EHS ze dne 28. března 1983 o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů (Úř. věst. L 109,

s. 8). Cílem této směrnice je zjistit, odstranit nebo zmenšit potenciaální narušení obchodu ještě dříve, než členské státy technické předpisy skutečně přijmou. Za tímto účelem ukládá čl. 8 odst. 1 směrnice 83/189/EHS členským státům povinnost bezodkladně sdělit Komisi každý návrh technického předpisu s výjimkou případu, kdy se jedná o pouhé převzetí úplného znění mezinárodní nebo evropské normy.

Ustanovení směrnice 83/189/EHS byla specifickým způsobem zahrnuta do směrnice 88/301/EHS.

Na základě čl. 5 odst. 1 směrnice 88/301/EHS sdělí členské státy Komisi nejpozději tři měsíce po vyhlášení směrnice seznam všech stávajících technických specifikací a postupů schvalování typu pro koncová zařízení a odkazy na jejich zveřejnění. Pokud dosud v členských státech zveřejněny nebyly, zajistí členské státy jejich zveřejnění nejpozději ke dni uvedenému v článku 8 směrnice.

Podle čl. 5 odst. 2 členské státy zajistí vypracování a zveřejnění všech dalších specifikací a postupů schvalování typu koncových zařízení. Návrh uvedených specifikací a postupů sdělí Komisi postupem podle směrnice 83/189/EHS a podle časového plánu stanoveného v článku 8.

Britská vláda zdůrazňuje, že předkládací usnesení se výslovně neodvolává na právní statut vnitrostátních technických předpisů, jichž se týká směrnice 88/301/EHS a které nebyly oznámeny v souladu se směrnicí 83/189/EHS, a současně pokládá za vhodné předložit pro jistotu svá vyjádření k této otázce. V tomto ohledu nejprve připomíná, že podle rozsudku ze dne 18. února 1986, Bulk Oil (věc 174/84, Recueil 1986, s. 559, bod 62) nedodržení oznamovací povinnosti podle směrnice nezakládá individuální práva, která by mohla být chráněna vnitrostátními soudy. Dále má za to, že ustanovení směrnice 83/189/EHS o oznamování nejsou ani bezpodmínečná ani dostatečně přesná na to, aby vytvářela přímé účinky ve prospěch jednotlivců. Nakonec britská vláda připomíná, že jediným účinkem postupu oznamování je to, že přijetí vnitrostátních opatření pozastavuje: schválení Komise či Rady nepodléhají. Za těchto okolností by nebylo přiměřené ani náležité dospět k závěru o nezákonnosti těchto opatření jen proto, že nebyly řádně oznámeny.

III – Odpověď na otázku položenou Soudním dvorem

Na žádost o sdělení, jaký podíl zaujímá RTT na trhu s radiokomunikačními přístroji, uvedla belgická vláda tyto údaje:

mobilní telefony: 7 %

přístroje pagingové služby: 66 %

bezdrátové telefony: 20 %

Dodala, že RTT neuvádí na trh soukromé osobní systémy radiokontaktní služby.

Právní otázky:

¹ Rozsudky ze dne 19. dubna 1989 a 11. března 1991, došlými Soudnímu dvoru 28. února 1990 a 15. března 1991, položil Tribunal de première instance v Bruselu (57. a 55. senát) podle článku 177 Smlouvy o EHS dvě předběžné otázky o výkladu článků 30 až 37 a 86 Smlouvy o EHS a směrnice Komise 88/301/EHS ze dne 16. května 1988 o hospodářské soutěži na trhu s telekomunikačními koncovými

zařízeními (Úř. věst. L 131, s. 73) za účelem posouzení slučitelnosti vnitrostátního režimu, který jednak podmiňuje držení radiokomunikačních vysílačů nebo přijímačů ministerským povolením, jednak zakazuje nabízení vysílačů nebo přijímačů k prodeji nebo k pronájmu, pokud jejich vzor předem neschválil veřejný orgán podřízený příslušnému ministru jako vyhovující technickým předpisům stanoveným tímto ministrem, s uvedenými ustanoveními.

2 Tyto otázky byly vzneseny v rámci dvou trestních řízení.

3 První řízení, které bylo základem věci C-46/90, bylo zahájeno proti Jeanu-Marie Lagaucheovi a sedmi dalším osobám obviněným mimo jiné z držení bezdrátových telefonů a jedné soupravy walkie-talkie bez požadovaného ministerského povolení a z nabízení k prodeji nebo k pronájmu bezdrátových telefonů, z nichž žádný vzor předem neschválila Régie des télégraphes et téléphones (dále jen „RTT“).

4 Druhé řízení, které bylo základem věci C-93/91, bylo zahájeno proti Pierru Evrardovi obviněnému z držení bezdrátového telefonu, pro který RTT nevydala schválení typu, a z jeho nabízení k prodeji v období mezi 1. lednem 1989 a 2. únorem 1989 a z držení jedenácti radiokomunikačních přístrojů rovněž neschválených a z jejich nabízení k prodeji dne 23. ledna 1990 bez požadovaného ministerského povolení.

5 Pierre Evrard na svou obhajobu poukázal na to, že jeden z těchto přístrojů nesl značku Deutsche Bundespost, která pro něj vydala schválení typu. Krom toho předložil osvědčení laboratoře, kterou schválil British Telecom, podle něhož mají některé z těchto přístrojů výkon nižší než 10 miliwattů. Za těchto okolností má za to, jak ostatně připouští prokuratura, že držení těchto přístrojů nepodléhá žádnému ministerskému povolení. Zpochybňuje však stanovisko prokuratury, podle něhož musí přesto všechny dotčené přístroje odpovídat belgickým technickým normám a musí mít odpovídající schválení typu vydané RTT, a na podporu své argumentace se dovolává ustanovení výše uvedené směrnice 88/301/EHS.

6 Ze spisu vyplývá, že čl. 3 odst. 1 zákona ze dne 30. července 1979 o radiokomunikacích (*Moniteur belge* ze dne 30. srpna 1979) stanoví, že „nikdo v království ... nemůže držet radiokomunikační vysílač nebo přijímač ... bez písemného povolení ministra (odpovědného za telegrafy a telefony)“. Totéž ustanovení uvádí, že ministerské povolení je osobní a odvolatelné.

7 Král, který je podle čl. 3 odst. 2 téhož zákona zmocněn určit, ve kterých případech nejsou povolení vyžadována, osvobodil čl. 5 odst. 3 královské vyhlášky ze dne 15. října 1979 o soukromých radiokomunikacích (*Moniteur belge* ze dne 30. října 1979) od povolení „rádiové přístroje, jež schválila RTT a jejichž vysílací výkon nepřesahuje 10 miliwattů“, což zahrnuje bezdrátové telefony.

8 Podle zákona ze dne 13. října 1930 má RTT v Belgii monopol na zřizování a provozování telegrafních a telefonních linek a ústředěn pro spojení veřejnosti (včetně bezdrátové telefonie). Krom toho je podle článku 2 výše uvedeného zákona o radiokomunikacích oprávněna „zřizovat a provozovat veškeré radiokomunikační služby“.

9 Krom toho z článku 17 výše uvedeného královské vyhlášky ze dne 15. října 1979 vyplývá, že RTT je pověřena „správou spektra rádiových kmitočtů a kontrolou jejich využíváním v království“. Za tímto účelem jí přísluší přidělovat kmitočty nezbytné k provozu povolených radiokomunikačních stanic a sítí a koordinovat je na

vnitrostátní i mezinárodní úrovni. RTT je rovněž pověřena vyřizovat žádosti o povolení k držení radiokomunikačního vysílače nebo přijímače podané ministroví.

10 Z článku 7 výše uvedeného belgického zákona o radiokomunikacích konečně vyplývá, že „žádný radiokomunikační vysílač nebo přijímač nelze nabízet k prodeji či k pronájmu, pokud jeho vzor neschválila RTT jako vyhovující technickým předpisům stanoveným ministrem“, a že „podrobná pravidla schvalování vyhláší ministr“.

11 Článek 1 ministerské vyhlášky ze dne 19. října 1979 o soukromých radiokomunikacích (*Moniteur belge* ze dne 30. října 1979), jímž se stanoví podrobná pravidla schvalování, v tomto ohledu uvádí, že tento režim se týká všech přístrojů vyrobených v Belgii nebo dovezených do Belgie za účelem prodeje nebo pronájmu a všech přístrojů, vyrobených soukromou osobou pro její vlastní potřebu. RTT však může vydat schválení typu bez předchozího odzkoušení pro dovezené radiokomunikační vysílače nebo přijímače, které již byly schváleny v některém členském státě Evropské konference správ pošt a telekomunikací jako vyhovující technickým specifikacím rovnocenným specifikacím stanoveným v článku 6 této ministerské vyhlášky.

12 Nedodržení požadavků na povolení a schválení se trestně stíhá. Zástupci RTT v tomto ohledu jednají jako příslušníci kriminální a vyšetřovací policie, dohlížejí na to, aby uživatelé dodržovali příslušné předpisy, a zjišťují porušení zákona ze dne 30. července 1979 a prováděcích vyhlášek.

13 Výše uvedená směrnice 88/301/EHS se týká trhu s telekomunikačními koncovými zařízeními, přičemž výrazem „koncové zařízení“ se podle jejího článku 1 rozumí zařízení přímo nebo nepřímo připojené ke koncovému bodu veřejné telekomunikační sítě, které může vysílat, zpracovávat nebo přijímat informace.

14 Článek 5 směrnice stanoví, že členské státy zveřejní všechny technické specifikace a postupy pro schválení typu, které se používají pro koncová zařízení.

15 Článek 6 směrnice stanoví:

„Členské státy zajistí, aby od 1. července 1989 byl odpovědností za vypracování specifikací uvedených v článku 5, sledování jejich používání a udělování schválení typu pověřen orgán nezávislý na veřejných nebo soukromých podnicích, které nabízejí zboží nebo služby v telekomunikačním odvětví.“

16 Tribunal de première instance v Bruselu pochyboval o tom, zda jsou právní předpisy, na něž se odvolává prokuratura proti obviněným v původním řízení, v souladu s právem Společenství, a rozhodl přerušit řízení a položit ve věci C-46/90, Lagauche a další následující předběžné otázky:

„Mají být články 37 a 86 Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství vykládány tak, že v odvětví radiokomunikací a soukromých radiokomunikací zakazují takové právní předpisy, jako je zákon ze dne 30. července 1979 a královská vyhláška ze dne 15. října 1979, které trestají odnětím svobody nebo pokutou každého, kdo

1) nabídl k prodeji nebo k pronájmu vysílač nebo přijímač, v projednávaném případě bezdrátové telefony, aniž by pro ně RTT vydala schválení typu

nebo

2) držel, zřídil nebo provozoval vysílač, v projednávaném případě bezdrátové telefony a jednu soupravu walkie-talkie, bez písemného, osobního a odvolatelného povolení příslušného ministra?";

a ve věci C-93/91, Evrard, následující otázky:

„Mají být články 30 až 37 a 86 Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství a směrnice Evropské komise ze dne 16. května 1988 o hospodářské soutěži na trhu s telekomunikačními koncovými zařízeními vykládány tak, že v odvětví radiokomunikací zakazují takové právní předpisy, jako jsou zákon ze dne 30. července 1979 a královská vyhláška ze dne 15. října 1979, které trestají odnětím svobody nebo pokutou každého, kdo

1) v Belgickém království nebo na plavidle, ve člunu nebo v letadle nebo na jakémkoli jiném nosiči podléhajícím belgickému právu držel radiokomunikační vysílač nebo přijímač nebo sestavil a provozoval radiokomunikační stanici nebo síť bez předchozího písemného, osobního a odvolatelného povolení ministra či státního tajemníka odpovědných za telegrafy a telefony;

2) nabídl k prodeji nebo k pronájmu radiokomunikační vysílač nebo přijímač, aniž by pro ně Régie des Télégraphes et des Téléphones vydala schválení typu jako vyhovující technickým předpisům stanoveným příslušným ministrem,

a to i přes případné schválení typu získané v rámci postupu zavedeného jiným členským státem Evropského společenství?“

17 Věc C-46/90 byla postoupena pátému senátu, veřejné jednání v této věci se konalo dne 2. května 1991 a generální advokát předložil stanovisko dne 11. července 1991. Následně byla tato věc podle čl. 95 odst. 3 Jednacího řádu vrácena plénu Soudního dvora. Po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta bylo usnesením ze dne 14. července 1993 rozhodnuto obě věci za účelem vydání rozsudku spojit.

18 Pro podrobnější popis skutkových okolností sporů v původním řízení, použitelných belgických právních předpisů, průběhu řízení a písemných vyjádření předložených Soudnímu dvoru se odkazuje na zprávy k jednání. Tyto údaje ze spisu jsou dále převzaty pouze v míře nezbytné pro úvahy Soudního dvora.

19 Podstatou otázek vnitrostátního soudního orgánu je, zda jednak články 30 až 37 a 86 Smlouvy, jednak ustanovení směrnice 88/301/EHS brání použití vnitrostátních předpisů, jako jsou předpisy popsané výše (body 6 až 12).

20 V tomto ohledu je třeba nejprve uvést, že pokud jde o ustanovení Smlouvy o volném pohybu zboží, postačí zkoumat tyto otázky postupně z hlediska článku 30 a článku 37 Smlouvy.

21 Dále je třeba poznamenat, že vzhledem k tomu, že článek 86 Smlouvy se vztahuje pouze na protisoutěžní jednání podniků z jejich vlastního podnětu (viz mimo jiné rozsudek ze dne 19. března 1991, Francie v. Komise, věc C-202/88, Recueil 1991, s. I-1223, bod 55), zatímco položené otázky se týkají státních opatření, musí být tyto otázky zkoumány s ohledem na čl. 90 odst. 1 Smlouvy ve spojení s článkem 86.

22 Dále je třeba poznamenat, že skutkové okolnosti sporu v původním řízení ve věci C-46/90 nastaly před dnem 1. července 1989, kdy vstoupil v platnost článek 6 směrnice 88/301/EHS, zatímco ve věci C-93/91 nastaly částečně před a částečně po tomto dni.

23 Nakonec je třeba poznamenat, že věcná působnost směrnice 88/301/EHS se omezuje na přístroje přímo či nepřímo připojené ke koncovému bodu veřejné telekomunikační sítě, takže do její působnosti spadají pouze některé z přístrojů, o něž se jedná ve věci v původním řízení.

24 Z toho vyplývá, že nezávisle na výkladu článků 30 a 37 Smlouvy musí být položené otázky zkoumány s ohledem na článek 86 a čl. 90 odst. 1 Smlouvy, pokud jde o skutkové okolnosti předcházející dni 1. července 1989, a s ohledem na ustanovení směrnice, pokud jde o skutkové okolnosti následující po tomto dni, při současném rozlišování mezi přístroji spadajícími a nespádajícími do působnosti směrnice.

Článek 30 Smlouvy

25 Soudní dvůr v rozsudku ze dne 13. prosince 1991, GB-Inno-BM (věc C-18/88, Recueil 1991, s. I-5941) rozhodl, že článek 30 Smlouvy brání tomu, aby byla podniku veřejného práva udělena pravomoc schvalovat telefonní přístroje určené pro připojení k veřejné síti, které nedodal, pokud rozhodnutí tohoto podniku nemohou být předmětem opravného prostředku k soudu.

26 Tento výklad je nutno rozšířit na případ, kdy podnik veřejného práva schvaluje radiokomunikační vysílače nebo přijímače bez ohledu na to, zda mají být provozovány prostřednictvím veřejné sítě.

27 Belgická vláda ve svém vyjádření uvedla, že odmítnutí RTT udělit dotyčné schválení typu může být předmětem opravného prostředku k belgické Conseil d'État (Státní radě).

28 V důsledku toho a vzhledem k tomu, že dotyčný postup schvalování splňuje kritéria uvedená ve výše uvedeném rozsudku GB-Inno-BM, nelze jej považovat za odporující článku 30 Smlouvy.

29 Z toho vyplývá, že článek 30 Smlouvy nebrání tomu, aby byla podniku veřejného práva udělena pravomoc schvalovat radiokomunikační vysílače nebo přijímače, které nedodal, pokud rozhodnutí tohoto podniku mohou být předmětem opravného prostředku k soudu.

Článek 37 Smlouvy

30 Je třeba předeslat, že článek 37, který stanoví úpravu státních monopolů obchodní povahy, se vztahuje na „každý subjekt, jehož prostřednictvím členský stát právně nebo fakticky, přímo nebo nepřímo kontroluje, řídí nebo významně ovlivňuje dovoz nebo vývoz mezi členskými státy. Tato ustanovení platí i pro monopoly, jež stát světuje jiným subjektům“.

31 Krom toho je třeba zdůraznit, že zákaz držení některých přístrojů bez ministerského povolení nespádá do působnosti článku 37.

32 Vysady, jimiž je nadán orgán veřejné správy jako RTT, se týkají vyřizování žádostí o povolení k držení radiokomunikačního vysílače nebo přijímače podaných ministři, přidělování a koordinace rádiových kmitočtů a vydávání schválení typu po ověření shody přístrojů uváděných na trh s technickými normami stanovenými ministrem. Jejich účelem je zabránit poruchám radiokomunikací.

33 Výkon těchto pravomocí tudíž odpovídá výsostným zájmům, tedy kontrole v oblasti veřejných rádiových kmitočtů, a nepředstavuje poskytování služeb. Taková činnost v každém případě nespadá do působnosti článku 37 Smlouvy, který se, jak Soudní dvůr rozhodl (viz mimo jiné rozsudek ze dne 28. června 1983, *Amélioration de l'élévation v. Mialocq*, věc 271/81, Recueil 1983, s. 2057), vztahuje na obchod se zbožím a poskytování služeb se týká pouze v rozsahu, v němž monopol na takové poskytování služeb porušuje zásadu volného pohybu zboží a znevýhodňuje dovážené výrobky ve prospěch výrobků domácího původu.

34 Je tudíž třeba shledat, že článek 37 Smlouvy nebrání použití vnitrostátních právních či správních předpisů, které obsahují zákaz prodávat nebo pronajímat radiokomunikační vysílače nebo přijímače, jejichž vzor předem neschválil příslušný veřejný orgán jako vyhovující technickým předpisům stanoveným ministrem.

Směrnice 88/301/EHS

35 V této fázi je třeba zkoumat dosah směrnice 88/301/EHS ohledně přístrojů spadajících do její působnosti.

36 Tuto směrnici vydala Komise v rámci výkonu své zákonodárné pravomoci, kterou jí svěřuje čl. 90 odst. 3 Smlouvy, vydávat obecné předpisy, které upřesňují povinnosti vyplývající ze Smlouvy a závazné pro členské státy ohledně podniků uvedených v čl. 90 odst. 1 a 2 (výše uvedený rozsudek Francie v. Komise, body 14 a 15).

37 Článek 6 uvedené směrnice rozlišuje mezi činnostmi nebo úlohami, spočívajícími jednak ve vypracování specifikací koncových zařízení, sledování jejich používání a udělování schválení typu pro tyto přístroje, jednak v nabízení zboží nebo služeb v telekomunikačním odvětví veřejným nebo soukromým podnikem.

38 Článek 6 stanoví povinnost členských států zajistit, aby ode dne 1. července 1989 vykonával činnosti první kategorie orgán nezávislý na podnicích, které se zabývají činnostmi druhé kategorie.

39 Přitom je nesporné, jak belgická vláda v průběhu jednání připustila, že v období po dni 1. července 1989, jehož se týká věc projednávaná v původním řízení, nebylo toto rozdělení činností v Belgii provedeno.

40 Z toho vyplývá, že v rozsahu, v němž dotyčné přístroje spadají do věcné působnosti směrnice 88/301/EHS a v němž se jedná o období po dni 1. července 1989, článek 6 této směrnice brání vnitrostátní právní úpravě, která zakazuje a trestá nabízení přístrojů k prodeji nebo k pronájmu, pokud jejich vzor neschválil podnik veřejného práva nabízející zboží nebo služby v telekomunikační oblasti. Vnitrostátnímu soudci přísluší, aby z toho vyvodil důsledky.

41 Pokud se jedná o období před dnem 1. července 1989 a pokud se jedná o přístroje, které před tímto dnem ani po něm nespádaly do věcné působnosti směrnice, je třeba zkoumat problém z hlediska čl. 90 odst. 1 ve spojení s článkem 86 Smlouvy.

Ustanovení čl. 90 odst. 1 ve spojení s článkem 86 Smlouvy

42 Úvodem je třeba připomenout, že články 86 a 90 tvoří součást předpisů, které mají podle čl. 3 písm. f) Smlouvy zajistit, aby na společném trhu nebyla narušována hospodářská soutěž.

43 Jak bylo uvedeno výše, kontrola v oblasti veřejných rádiových kmitočtů je nezbytná pro řádné fungování radiokomunikací v oblasti veřejných služeb i v oblasti obchodních a soukromých činností. Tato kontrola je rovněž nezbytná k dosažení nenarušené hospodářské soutěže mezi hospodářskými subjekty, které používají radiokomunikace, i mezi výrobcí a prodejci přístrojů, neboť tyto subjekty mají jednoznačný zájem na tom, aby jejich přístroje mohly být používány bez poruch.

44 Je však třeba současně uvést, že systém nenarušené hospodářské soutěže, jak ho předpokládá Smlouva, může být zaručen pouze tehdy, pokud je zajištěna rovnost šancí různých hospodářských subjektů. Tak by tomu nebylo, pokud by podniku, který uvádí koncová zařízení na trh, byl svěřen úkol vypracovat specifikace, kterým mají koncová zařízení odpovídat, kontrolovat jejich uplatňování a vydávat schválení typu těchto zařízení (výše uvedené rozsudky Francie v. Komise, bod 51, a GB-Inno-BM, bod 25).

45 Slučitelnost takových vnitrostátních právních předpisů, jako je belgický zákon ze dne 30. července 1979, s požadavky Smlouvy musí být posuzována právě ve světle těchto úvah.

46 Pokud se jedná o požadavek písemného povolení ministra odpovědného za telegrafy a telefony k držení vysílače nebo přijímače stanovený čl. 3 odst. 1 belgického zákona, je třeba poznamenat, že do působnosti čl. 90 odst. 1 spadají pouze opatření členských států vůči podnikům veřejného práva a podnikům, kterým členské státy přiznávají zvláštní nebo výlučná práva. Tohoto ustanovení Smlouvy se tudíž nelze dovolávat vůči pravomoci vydávat povolení, která byla svěřena ministrovi v běžném rámci jeho pravomocí.

47 Totéž zjištění je nutno učinit, pokud se jedná o pouhou úlohu, jíž byla pověřena RTT, vyřizovat žádosti o povolení podané ministroví, neboť tato úloha je ve vztahu k výkonu ministerské pravomoci pouze vedlejší.

48 Pokud se jedná o pravomoc vydávat schválení typu, je třeba uvést, že belgický zákon je použitelný bez rozdílu na každý radiokomunikační vysílač nebo přijímač, včetně takových přístrojů, jako jsou bezdrátové telefony, určených k nepřímému připojení k veřejné komunikační síti.

49 Z výše uvedeného článku 7 belgického zákona přitom vyplývá, že na rozdíl od situace ve výše uvedené věci GB-Inno-BM stanoví technické předpisy nezbytné ke schvalování těchto přístrojů i podmínky schvalování ministr, a to v rámci své pravomoci kontrolovat radiokomunikace na belgickém území. I když je pravda, že článek 2 téhož zákona opravňuje RTT zřizovat a provozovat veškeré radiokomunikační služby, ze znění výše uvedeného článku 7 vyplývá, že pokud se jedná o schvalování vysílačů nebo přijímačů, jediný úkol RTT spočívá v ověřování shody těchto přístrojů s předpisy stanovenými ministrem.

50 Pokud se jedná o přístroje schválené příslušným orgánem jiného členského státu, je třeba poznamenat, že dokud nejsou telekomunikační a radiokomunikační systémy

členských států harmonizovány, schválení jiným členským státem nezaručuje, že dotyčný přístroj nebude narušovat řádné fungování těchto systémů na území jiného státu, jehož technické předpisy dosud mohou být odlišné.

- ⁵¹ Z toho vyplývá, že čl. 90 odst. 1 ve spojení s článkem 86 Smlouvy nebrání použití vnitrostátních předpisů, které obsahují za prvé zákaz držet radiokomunikační vysílače nebo přijímače bez ministerského povolení a za druhé zákaz prodávat nebo pronajímat tyto přístroje, pokud jejich vzor nebyl schválen jako vyhovující technickým předpisům stanoveným příslušným ministrem, i kdyby přístroj byl předtím schválen v jiném členském státě.

K nákladům řízení:

- ⁵² Výdaje vzniklé belgické vládě, vládě Spojeného království a Komisi Evropských společenství, které předložily Soudnímu dvoru vyjádření, se nenahrazují. Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před vnitrostátním soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud.

Z těchto důvodů

SODNÍ DVŮR

rozhodl o otázkách, které mu položil Tribunal de première instance v Bruselu rozsudky ze dne 19. dubna 1989 a ze dne 11. března 1991, takto:

- 1) Článek 30 Smlouvy o EHS nebrání tomu, aby byla podniku veřejného práva udělena pravomoc schvalovat radiokomunikační vysílače nebo přijímače, které nedodal, pokud rozhodnutí tohoto podniku mohou být předmětem opravného prostředku k soudu.
- 2) Článek 37 Smlouvy o EHS nebrání použití vnitrostátních právních či správních předpisů, které obsahují zákaz prodávat nebo pronajímat radiokomunikační vysílače nebo přijímače, jejichž vzor předem neschválil příslušný veřejný orgán jako vyhovující technickým předpisům stanoveným ministrem.
- 3) V rozsahu, v němž dotyčné přístroje spadají do věcné působnosti směrnice 88/301/EHS o hospodářské soutěži na trhu s telekomunikačními koncovými zařízeními a v němž se jedná o období po dni 1. července 1989, článek 6 této směrnice brání vnitrostátní právní úpravě, která zakazuje a trestá nabízení přístrojů k prodeji nebo k pronájmu, pokud jejich vzor neschválil podnik veřejného práva nabízející zboží nebo služby v telekomunikační oblasti. Vnitrostátnímu soudci přísluší, aby z toho vyvodil důsledky.
- 4) Ustanovení čl. 90 odst. 1 ve spojení s článkem 86 Smlouvy o EHS nebrání použití vnitrostátních předpisů, které obsahují za prvé zákaz držet radiokomunikační vysílače nebo přijímače bez ministerského povolení a za druhé zákaz prodávat nebo pronajímat tyto přístroje, pokud jejich vzor nebyl schválen jako vyhovující technickým předpisům stanoveným příslušným ministrem, i kdyby bylo předtím pro přístroj vydáno schválení jiným členským státem.